

U amfiteatru Mihajlo Pupin na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, u saradnji sa UPG Noć Muzeja i Američkom ambasadam 28. novembra bio je izuzetno zanimljiv susret povodom svemirskih letova. Neko ko jako mnogo zna, američka astronautkinja Marša Ajvins (Marsha Ivins) i onih koji o letovima u svemir uglavnom znaju malo, imali su prilike da čuju elokventno izlaganje filigranske građene heroine, rođene 1951. godine u Baltimoru, Merilend, koja je diplomirala kosmički inženjering 1973. godine, a godinu dana kasnije počela je da radi za NASA u Johnson Space Center i letela je na misijama STS-32 (1990), STS-46 (1992), STS-62 (1994), STS-81 (1997) i STS-98 (2001).

Marša Ajvins boraviće u Srbiji od 27. novembra do 4. decembra, i u planu je poseta Istraživačkoj stanici Petnica, PMF-u u Novom Sadu, Američkom kutku u Novom Sadu i Beogradu, Mašinskom fakultetu u Beogradu i otvoriće 6. Međunarodni festival nauke u Beogradu.

Svako ima svoj san, a njen je bio da ide u svemir. Taj san počela je da sanja kao desetogodišnjakinja, kada se 1961. godine Alan Šepard (Alan Shepard) otisnuo u svemir, a 1962. godine i Džon Glen (John Glenn), koji je postao prvi američki astronaut u orbiti oko Zemlje. Narednih godina zajedno sa svojom generacijom bila je opčinjena ljudima koji su odlazili na takva putovanja, pratila razvoj programa Mercuri, Džemini, i najzad Apola, koji će poslati ljude na Mesec. Samo je 12 astronauta "prošetalo" Mesecom kada je program zaustavljen, decembra 1972. godine. Tada je odlučila da bude jedna od onih koja će se vinuti u svemir.

Godine 1974. postala je inženjer Nacionalne američke svemirske agencije-NASA, i jedna od učesnica u velikom projektu Šatl–Mir, kada je spajanjem američkog šatla sa ruskom svemirskom stanicom izgrađena najveća Međunarodna svemirska stanica. Savladala je teške treninge, koji su trajali od jedne do dve godine. Astronauti, kandidati su pripremani kako da se lansiraju, kako da slete na Zemlju, kako da rade eksperimente, upravljaju mehaničkom rukom, sve specijalne zadatke koji su ih čekali na svemirskoj stanici. Pripremani su takođe, za savlađivanje svega onoga što može da krene naopako, "i onda se desi let i uvek je malo drugačije od onoga zašto ste se pripremali", objasnila je Marša, koja ima više od 1.300 sati provedenih u svemiru.

Predavanje održano na PMF-u, astronautkinja je koncipirala u nekoliko segmenata u kojima je prošla kroz istoriju kosmičkih letova, o svemirskim programima, neposrednim ličnim iskustavima, o Međunarodnoj svemirskoj stanici i životu u njoj, druženju sa kolegama, o konzumiranju hrane i tečnosti, spavanju u vrećama za spavanje, svakodnevnom obaveznom dvosatnom vežbanju, o sprovođenju lične higijene, o korišćenju slobodnog vremena uz CD-e, knjige, sviranje instrumenata ili razgovoru putem lap-top-a sa svojom porodicom, kao i

američkim, ruskim i kineskim programima istraživanja svemira, i sve to ilustrovano sa 320 fotografija NASA. Fotografijama je dočaran svemir, nama bliske planete, ali i udaljene galaksije.

Marša Ajvins je objasnila da je poznata sveprisutna slika zemljinog globusa slikana sa Meseca, koji je 400.000 kilometara udaljen od Zemlje, a svemirska stanica, na kojoj je ona boravila, nalazi se na udaljenosti od "svega" 400 kilometara i sa te pozicije se vidi 1/3 naše planete. Prikazujući snimke Zemlje iz svemira, Marša je prokomentarisala da su morali dobro da nauče i vladaju geografijom, jer su, gledajući od gore, državne granice, koje su napravili ljudi, nevidljive. Posebno interesovanje izazvali su snimci snimljeni iznad Srbije, Novog Sad i Beograda.

Poslednji let Marša Ajvins je imala 2001.godine, ali je nastavila da radi za NASA, podržava druge misije, svemirski program i kolege koji lete. Od kada se penzionisala 2010. godine, dobila je priliku da preko programa State Department-a putuje i da širi priče o svom iskustvu u svemiru, i u tome se jako dobro snašla. Po vlastitom priznanju to je na neki način bilo isto tako dobro kao i let u svemir.

Marša je jedna od 56 žena astronauta, učesnica pet svemirskih misija, ali nikada nije razmišljala o tome kao žena već samo kao osoba koja želi da ide u svemir.

Na pitanje, da li se plašila odlaska u svemir, odgovorila je da je bila spremna na rizik misije, ali se nije plašila, a u slobodnom prostoru imala je iste snove kao što je imala na Zemlji, snove da leti.

